

Piotr F. Piesiewicz*

Wymagalna wierzytelność z autorskich praw majątkowych jako przedmiot egzekucji w postępowaniu cywilnym

Rozwój technologiczny czyni coraz powszechniejszym obrót własnością intelektualną, do której niewątpliwie należy zaliczyć autorskie prawa majątkowe oraz prawa pokrewne. W niektórych gałęziach gospodarki prawa autorskie stanowią czasami znaczną część majątku określonych podmiotów, tj. twórców, jak i innych podmiotów prawa handlowego. Z tego też względu problematykę zarówno zdatności egzekucyjnej praw autorskich, jak i przepisów regulujących następnie sposób prowadzenia egzekucji z tych praw, należy uznać za istotną i mającą doniosłe znaczenie praktyczne. Zgodzić się trzeba bowiem z uwagą poczynioną w literaturze przedmiotu, iż prawa majątkowe coraz częściej stanowią przedmiot egzekucji¹. Z niewiadomych przyczyn problematyka ta nie była dotąd dogłębnie analizowana w doktrynie. Jest ona skomplikowana, albowiem w takiej sytuacji mamy do czynienia ze zbiegiem przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych z przepisami dotyczącymi postępowania egzekucyjnego znajdujących się w k.p.c.

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych reguluje problematykę egzekucji z tych praw w art. 18. Regulacja ta, składająca się z czterech ustępów, odnosi się zarówno do problematyki egzekucji z autorskich praw majątkowych, która nie w każdej sytuacji może mieć miejsce, jak i do egzekucji z wymagalnych wierzytelności, których źródło stanowią te prawa.

* DR PIOTR F. PIESIEWICZ – doktor nauk prawnych, adiunkt na Wydziale Prawa, SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego w Katedrze Prawa Ochrony Własności Intelektualnej, adwokat; e-mail: ppiesiewicz@swps.edu.pl

¹ Zob. G. Sikorski, Kodeksowe sposoby zabezpieczenia roszczeń w egzekucji z wierzytelności i praw majątkowych, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2010, Nr 1, s. 25. Zob. także: M. Czarnecki, Egzekucja z wierzytelności związanych z posiadaniem dokumentów, Sopot 1995.

Przedstawiciele doktryny, w poglądach wyrażanych na gruncie art. 18 pr. aut., odnosząc się do kwestii prowadzenia egzekucji, nie poświęcili większej uwagi temu, iż przedmiotem regulacji we wspomnianym przepisie jest nie tylko prowadzenie jej z autorskich praw majątkowych, lecz także z wymagalnej wierzytelności. Autor stawia tezę, iż tylko rozróżnienie problematyki związanej z regulacją postępowania egzekucyjnego, do którego art. 18 pr. aut. się odnosi, a zatem z uwzględnieniem nie tylko zdatności egzekucyjnej tych praw, lecz również sposobu prowadzenia egzekucji, daje możliwość pełnego zrozumienia i opisanie instytucji egzekucji z wymagalnych wierzytelności. Tak zakreślona teza wymusiła sformułowanie szeregu pytań badawczych. W pierwszej kolejności autor odpowie na pytanie, co może być przedmiotem egzekucji z punktu widzenia art. 18 pr. aut. W dalszej kolejności, skupi się na analizie przepisów postępowania egzekucyjnego odnoszących się do egzekucji praw określonych w art. 18 pr. aut., a przede wszystkim prowadzenia egzekucji z wierzytelności. Należy bowiem zwrócić uwagę, że prowadzenie egzekucji z należności przysługującej twórcy jest dopuszczalne także wówczas, gdy prawa autorskie przysługują twórcy. Analiza egzekucji z wierzytelności wymaga omówienia obu podstawowych etapów postępowania tj.: zajęcia (art. 896–904 k.p.c.) oraz realizacji zajętej wierzytelności w celu zaspokojenia wierzytelności egzekwowanej. Ten drugi etap postępowania może polegać bądź na spełnieniu świadczenia należnego dłużnikowi egzekwowanemu przez dłużnika zajętej wierzytelności, bądź na sprzedaży tej wierzytelności.

Omawiając problematykę związaną z pytaniem, co może być przedmiotem egzekucji w zakresie uregulowanym przez pr. aut. na wstępie należy zaznaczyć, że zakresem regulacji ustawy pr. aut. jest objęte nie tylko samo prawo autorskie. Z tego też względu należy odpowiedzieć na pytanie, do jakich innych praw będzie miał zastosowanie art. 18 tej ustawy.

Poza prawem autorskim ustawa reguluje szereg praw pokrewnych, tj. prawa do artystycznych wykonań (art. 85-93 pr. aut.), prawa do fonogramów i wideogramów (art. 94-96 pr. aut.), prawa do nadań programów (art. 97-99 pr. aut.) oraz prawa do pierwszych wydań naukowych i krytycznych (99¹-99⁶ pr. aut.). Z regulacji art. 92 pr. aut. wynika, iż tylko w stosunku do prawa pokrewnego w postaci praw do artystycznych wykonań stosuje się odpowiednio przepisy art. 18 pr. aut. Pozostałe prawa pokrewne nie doznają ograniczeń wynikających ze wspomnianego przepisu. W konsekwencji należy odpowiedzieć na pytanie, w jakim zakresie treść art. 18 pr. aut. będzie odnosić się do wspomnianych praw pokrewnych. Nie ulega wątpliwości, że do praw pokrewnych będzie miał zastosowanie odpowiednio art. 18 ust. 1 pr. aut. Oznacza to, że prawa do artystycznych wykonań nie będą mogły być przedmiotem egzekucji dopóki będą służyć artyście wykonawcy. Natomiast nie dotyczy to wymagalnych wierzytelności. W konsekwencji powyższego po śmierci artysty wykonawcy jego spadkobiercy

mogą sprzeciwić się egzekucji z prawa do artystycznego wykonania, które nie zostało opublikowane, chyba że sprzeciw byłby niezgodny z ujawnioną wolą artysty wykonawcy, co do rozpowszechniania takiego artystycznego wykonania. Regulacja zawarta w art. 18 ust. 3 pr. aut. nie będzie miała zastosowania w całości, albowiem prawo do wynagrodzenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1, art. 19¹, art. 20 ust. 2-4, art. 20¹ pr. aut. zgodnie z art. 92 oraz art. 101 pr. aut. nie mają zastosowania do praw do artystycznych wykonań. Wspomniana regulacja art. 18 ust. 3 pr. aut. będzie miała zastosowanie do praw do artystycznych wykonań wyłącznie w zakresie, w jakim odnosi się do art. 70 ust. 2¹ pr. aut., który to przepis statuuje prawo do dodatkowego wynagrodzenia, należnego artyście wykonawcy z tytułu eksploatacji utworu audiowizualnego. Natomiast art. 18 ust. 4 pr. aut. nie będzie miał zastosowania, albowiem odnosi się on wyłącznie do prawa do wynagrodzenia z tytułu użyczenia egzemplarzy utworów wyrażonych słowem, powstałych lub opublikowanych w języku polskim w formie drukowanej, przez biblioteki publiczne. Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, iż poniższe rozważania dotyczące egzekucji w zakresie odnoszącym się do praw autorskich będą miały zastosowanie odpowiednio do praw pokrewnych w zakresie wskazanym powyżej.

Na marginesie rozważań należy zwrócić uwagę, iż poza prawem autorskim i prawami pokrewnymi ustawa reguluje także problematykę ochrony wizerunku. Powstaje więc pytanie, czy przepisy dotyczące egzekucji, tj. art. 18 pr. aut., będą odnosiły się do prawa do wizerunku. Należy także zauważyć, że samo prawo do wizerunku ma charakter prawa niezbywalnego. Jest to uprawnienie o charakterze osobistym. Co prawda, zgodnie z art. 81 pr. aut., podmiot uprawniony z tego prawa może udzielić zezwolenia na korzystanie ze swojego wizerunku, jednakże co do zasady prawo to, samo w sobie, nie może podlegać zbyciu. W tym miejscu należy wskazać, że zgodnie z art. 831 § 1 pkt 3 k.p.c. nie podlegają egzekucji prawa niezbywalne, chyba że możliwość ich zbycia wyłączono umową, a przedmiot świadczenia nadaje się do egzekucji, albo wykonanie prawa może być powierzone komu innemu. Nie ulega wątpliwości, że udzielone zezwolenie może być uznane za formę powierzenia prawa do rozpowszechniania wizerunku innej osobie. Treścią takiego zezwolenia może być określenie czasu, na który zostaje udzielone, zakreslenie pól eksploatacji, terytorium, celu, jak i wynagrodzenia należnego uprawnionemu. Nie zmienia to jednak faktu, iż pomimo udzielenia zezwolenia prawo to nadal jest w posiadaniu uprawnionego jako uprawnienie o charakterze osobistym. W konsekwencji należy postawić tezę, iż z uwagi na osobisty charakter tego prawa nie może podlegać egzekucji, gdy jest ona prowadzona w stosunku do uprawnionego z prawa do wizerunku.

Powyższe rozważania pozwalają na stwierdzenie, że przepis art. 18 pr. aut. odnosi się do praw autorskich, a także w pewnym zakresie prawa do artystycznych wykonań.

Przechodząc do analizy treści przepisu art. 18 ust. 1 pr. aut. w pierwszej kolejności wypada zauważyć, iż norma ta reguluje co do zasady dwie sytuacje. Po pierwsze, tę, w której autorskie prawa majątkowe służą twórcy i po drugie, sytuację, w której autorskie prawa majątkowe przeszły na osoby trzecie. Na marginesie rozważań, należy zwrócić uwagę, że jeżeli osobami trzecimi są spadkobiercy to posiadają oni szczególne uprawnienie do sprzeciwienia się egzekucji z prawa autorskiego do utworu nieopublikowanego. Ustawa posługując się sformułowaniem, iż „autorskie prawa majątkowe nie podlegają egzekucji dopóki służą twórcy”, wydaje się odnosić do sytuacji, w której te prawa przynależą do twórcy. Należy zwrócić uwagę, że w związku ze specyficzną konstrukcją autorskich praw majątkowych możemy mieć do czynienia jeszcze z jedną sytuacją, którą można określić jako pośrednią, tj. taką, że autorskie prawa majątkowe mogą przysługiwać zarówno twórcy, jak i osobie trzeciej. Będziemy z nią mieli do czynienia, gdy twórca zbędzie autorskie prawa majątkowe osobie trzeciej, zakreślając odpowiednio uzgodnione pola eksploatacji. Zakres przeniesienia autorskich praw majątkowych zawsze zakreślony jest polami eksploatacji. W konsekwencji oznacza to, że autor który dokonał zbycia autorskich praw majątkowych np. na polu eksploatacji „internet”, zachowuje przysługujące mu autorskie prawo majątkowe do tego utworu na wszelkich innych polach eksploatacji. W konsekwencji należy postawić tezę, iż autorskie prawa majątkowe nie podlegają egzekucji wyłącznie w takim zakresie, w którym przysługują twórcy, przy czym zakres ten jest determinowany polami eksploatacji. Zgodnie z poglądem wyrażonym w doktrynie, funkcją art. 18 ust. 1 pr. aut. jest swoista ochrona twórcy przed odebraniem mu autorskich praw majątkowych umożliwiających eksploatację dzieła². Skoro autor może zbyć swoje prawa na określonych polach eksploatacji, funkcja ochronna, o której mowa w zdaniu poprzedzającym, nie będzie miała zastosowania w zakresie, w jakim autor zbył swoje prawa.

Zważywszy na fakt, iż wspomniana wyżej systematyka podziału art. 18 ust. 1 pr. aut. została dokonana przez określenie podmiotu w stosunku, do którego może być prowadzona egzekucja, należy zastanowić się, co (z punktu widzenia art. 18 pr. aut.) będzie przedmiotem egzekucji. Bezspornym jest, że w zakresie, w jakim autorskie prawo majątkowe, służy twórcy nie może ono podlegać egzekucji. Jednakże zdanie drugie art. 18 ust. 1 pr. aut. precyzuje, iż prowadzenie egzekucji nie dotyczy wymagalnych wierzytelności. W konsekwencji z jednej strony ustawa zakazuje prowadzenia egzekucji z praw majątkowych, z drugiej zaś dopuszcza jej prowadzenie z wierzytelności z tytułu tych praw, o ile są one wymagalne. Odnosząc się do brzmienia art. 18 pr. aut., zakazującego prowadzenia egzekucji z autorskich praw majątkowych służących twórcy, należy zwrócić

² T. Targosz, Komentarz do art. 18, [w:] Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz, D. Fliśak (red.), LEX 2015.

uwagę na wątpliwości odnoszące się do tej właśnie kwestii. Sprowadzają się one *de facto* do pytania, czy przepis art. 18 ust. 1 pr. aut. stwierdzając „dopóki służą twórcy” odnosi się także do sytuacji, w której twórca dokonał zbycia przysługujących mu autorskich praw majątkowych, które następnie odzyskał. Zdaniem T. Targosza w takiej sytuacji wspomniany przepis nie znajduje zastosowania, albowiem wyłącznie autorskich praw majątkowych spod egzekucji trwa do momentu ich pierwszego przeniesienia i nie odżywa po ich odzyskaniu³. Podobne zapatrywanie prezentuje I. Matusiak, który stwierdził, że „skoro autorskie prawa majątkowe, po ich „odzyskaniu”, ponownie służą twórcy, to nie zachodzi żadna ustawowa okoliczność wyłączająca te prawa spod egzekucji”⁴. Stanowisko to nie zasługuje jednak na aprobatę. Przepis art. 18 ust. 1 pr. aut. wyraźnie wskazuje, że autorskie prawa majątkowe nie podlegają egzekucji „dopóki” służą twórcy. Literalna wykładnia użytego w tym przepisie sformułowania („dopóki”) skłania do postawienia tezy, iż autorskie prawa majątkowe wyłączone są spod egzekucji przez ten okres czasu, tj. tak długo jak służą twórcy, póki służą twórcy, dokąd służą twórcy. Nie ma przy tym znaczenia, czy autorskie prawa majątkowe „powróciły” do twórcy, albowiem dokąd służą one autorowi zawsze zastosowanie będą miały reguły określone w art. 18 ust. 1 pr. aut. Zgodnie z definicją zawartą w Słowniku języka polskiego, słowo „dopóki” oznacza „do końca czasu w ciągu którego coś trwa”⁵. Nie ma przy tym znaczenia, czy okres ten został, w jakikolwiek sposób zakłócony. Przepis ten podkreśla szczególną pozycję twórcy, z tego też względu podstawowe znaczenie dla prawidłowej wykładni tego przepisu ma ten właśnie podmiot. Oznacza to, że jeśli to twórcy przysługują autorskie prawa majątkowe do utworu to nie podlegają one egzekucji, bez względu na to, czy uprzednio dokonał ich zbycia (a następnie do niego powróciły), czy też nie.

Oznacza to, że należy postawić pytanie, w oparciu o jakie przepisy k.p.c. należy prowadzić postępowanie egzekucyjne, w sytuacji, gdy autorskie prawo majątkowe służy twórcy. Słusznie zauważa się w doktrynie, że k.p.c. przewiduje trzy sposoby zaspokojenia roszczeń wierzyciela egzekwującego w przypadku prowadzenia egzekucji z wierzytelności i praw majątkowych. Pierwszym jest wykonywanie prawa, tj. spełnienie świadczenia, którego źródłem jest wierzytelność zajęta w toku egzekucji (np. art. 889 k.p.c., art. 901 § 3 k.p.c., art. 910 k.p.c.). Drugim jest sprzedaż zajętego prawa, a zatem zaspokojenie wierzyciela następuje z uzyskanych z tej sprzedaży środków (np. art. 901 k.p.c., art. 904¹ k.p.c.). Trzecim sposobem zaspokojenia wierzyciela jest natomiast przeznaczanie dochodu,

³ *Ibidem*.

⁴ I. Matusiak, Komentarz do art. 18, [w:] Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, P. Ślęzak (red.), Legalis 2017.

⁵ Słownik języka polskiego pod red. W. Doroszewskiego, <https://sjp.pwn.pl/doroszewski/dopoki;5422029.html>, (01.05.2018 r.)

które praw przynosi na poczet wierzytelności⁶. Mając zatem na uwadze sposoby zaspokojenia wierzyciela w razie prowadzenia egzekucji z prawa majątkowego, a więc również i praw autorskich, należy zastanowić się nad sposobem właściwym sposobem prowadzenia egzekucji z tych praw. Pod rozwagę należy wziąć przepisy odnoszące się do egzekucji z innych wierzytelności (dział IV) lub egzekucji z innych praw majątkowych (dział IVa). Należy zwrócić uwagę, że w myśl art. 910 § 1 k.p.c. do egzekucji z praw majątkowych komornik przystępuje poprzez zajęcie prawa. Oznacza to, że dokonując tej czynności w stosunku do prawa przysługującego twórcy komornik czynnością tą dokonałby zajęcia całego autorskiego prawa majątkowego przysługującego twórcy. W odniesieniu do problematyki prowadzenia egzekucji z praw autorskich zwrócić należy uwagę na okoliczność, iż – jak już wyżej wskazano – dopuszczalna jest sytuacja, w której prawa autorskie będą przysługiwać jednocześnie twórcy, jak i osobie trzeciej, z tym że na różnych polach eksploatacji. Czynność zajęcia w zakresie w jakim służy twórcy należałoby uznać za sprzeczną z art. 18 ust. 1 pr. aut., albowiem zajęcie polega m.in. na tym, iż dłużnikowi nie wolno rozporządzać, obciążać, ani realizować zajętego prawa, jak również nie wolno mu pobierać żadnego świadczenia z przysługującego prawa (art. 910 § 1 pkt 1 k.p.c.). W konsekwencji należy postawić tezę, iż przepisami właściwymi dla egzekucji w sytuacji, w której autorskie prawo majątkowe służy twórcy, a jednocześnie osobie trzeciej, prowadzenie egzekucji dopuszczalne jest w odniesieniu do twórcy z wierzytelności, a zatem zgodnie z zasadami działu IV, zaś w zakresie w jakim przysługuje osobie trzeciej, zarówno z wierzytelności (dział IV), jak i praw majątkowych (dział IVa). O zasadności postawionej tezy świadczy ponadto treść zdania drugiego art. 18 ust. 1 pr. aut., które wskazuje, iż przedmiotem egzekucji mogą być wyłącznie wymagalne wierzytelności w sytuacji, gdy prawa autorskie przysługują twórcy.

Reasumując dotychczasowe uwagi należy stwierdzić, iż sposobem zaspokojenia się przez wierzyciela w przypadku prowadzenia egzekucji z praw autorskich, jeżeli przysługują one twórcy, jest zaspokojenie się z wierzytelności. Dopuszczalność prowadzenia egzekucji z wierzytelności z tytułu praw autorskich ma miejsce zarówno w sytuacji, gdy przysługują one twórcy, jak i może mieć miejsce gdy zostaną one przez twórcę zbyte, bądź też na skutek następstwa prawnego przysługiwać będą innej niż twórca osobie. Z tego też względu należy skupić szczególną uwagę na tym właśnie sposobie prowadzenia egzekucji, mając na uwadze przede wszystkim treść art. 18 pr. aut.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, iż art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 1952 r. o prawie autorskim⁷, a zatem poprzednio obowiązujących przepisów regulujących prawa autorskie, nosił brzmienie: “dla dochodzenia roszczeń

⁶ Zob. G. Sikorski, *Kodeksowe...*, *op. cit.*, s. 25-26.

⁷ Dz.U. 1952, Nr 34, poz. 234.

pieniężnych niedopuszczalna jest egzekucja z prawa autorskiego, dopóki służy ono twórcy. Nie dotyczy to egzekucji z wierzytelności, przypadających z tytułu wynagrodzenia autorskiego”. Treść cytowanego przepisu nie pozostawia wątpliwości, co do intencji ustawodawcy, albowiem zdanie drugie wprost odnosi się do egzekucji z wierzytelności. Jednocześnie egzekucja z wierzytelności została ograniczona do kwot przypadających twórcy z tytułu wynagrodzenia autorskiego. Brzmienie tego przepisu różni się zatem od obecnie obowiązującego regulującego tę problematykę, albowiem zdanie drugie art. 18 pr. aut. nie ogranicza możliwości prowadzenia egzekucji z wierzytelności wyłącznie do wynagrodzenia. Przepis ten stanowi, iż egzekucję można prowadzić jedynie z tych wierzytelności, które są wymagalne i jest to jedyne kryterium, jakie ów przepis wprowadza. Oznacza to zatem, że mogą to być wszystkie wierzytelności, których źródłem jest prawo autorskie oraz prawo do artystycznego wykonania, a nie jak w poprzednio obowiązującym stanie prawnym jedynie te, które pochodziły z tytułu wynagrodzenia autorskiego. Wierzytelność odpowiada obowiązкови spełnienia świadczenia, do którego w określonym stosunku zobowiązaniowym zobowiązany jest dłużnik, wyznacza je treść zobowiązania⁸. Sposób powstania tego zobowiązania może być zatem różny. W konsekwencji należy podzielić pogląd wyrażony w literaturze przedmiotu, że “mogą to być zarówno wierzytelności umowne (np. z umowy licencyjnej), jak i wierzytelności o charakterze deliktowym (na skutek naruszenia autorskich praw majątkowych)”⁹. Sposób powstania wierzytelności jest obojętne z punktu widzenia art. 18 pr. aut., jednakże bez względu na to, czy mamy do czynienia z wierzytelnością umowną, czy mającą charakter odszkodowawczy, w każdym przypadku dopuszczalność prowadzenia egzekucji wymaga stwierdzenia, iż jest ona już wymagalna. Powyższe wymaga dokonania szczegółowej analizy pojęcia “wymagalności” w odniesieniu do wierzytelności, których źródłem mogą być prawa autorskie.

Problematyka wymagalności świadczenia była wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi literatury w kontekście zagadnienia związanego z prawidłowym, w tym terminowym, wykonywaniem zobowiązań¹⁰. To właśnie termin spełnienia określonego świadczenia ma zasadnicze znaczenie dla zagadnienia związanego z wymagalnością świadczenia. Zgodnie z poglądem wyrażonym w literaturze przedmiotu “z chwilą nadejścia terminu do spełnienia świadczenia roszczenie wierzyciela wobec dłużnika staje się wymagalne. Dłużnik niespełniający świadczenia w odpowiednim terminie dopuszcza się opóźnień lub zwłoki (art. 476, 481 k.c.). Konsekwencją wymagalności jest też m.in. rozpoczęcie biegu

⁸ Zob. m.in. T. Dybowski, A. Pyrzyńska, [w:] System prawa prywatnego. Prawo zobowiązań. Część ogólna, E. Łętowska (red.), t. 5, Warszawa 2006, s. 172 i nast.

⁹ T. Targosz, Komentarz ..., *op. cit.*

¹⁰ Zob. m.in. J. Jastrzębski, A. Koniewicz, Wymagalność roszczeń, PPH 2006, Nr 5, s. 33 i nast. oraz wskazana tam literatura.

przedawnienia (art. 120) oraz możliwość skorzystania z potrącenia (art. 498 § 1 k.c.)”¹¹. W judykaturze natomiast został wyrażony pogląd, iż “zgodnie z przyjętą w prawie cywilnym zasadą, dłużnik popada w opóźnienie, jeżeli nie spełnia świadczenia w terminie, w którym stało się ono wymagalne. Termin spełnienia świadczenia wyznacza przede wszystkim treść zobowiązania. Może on też wynikać z właściwości zobowiązania. Jeżeli nie można go oznaczyć według żadnego z tych kryteriów, zobowiązanie ma charakter bezterminowy, a o przekształceniu go w zobowiązanie terminowe decyduje wierzyciel przez wezwanie dłużnika do wykonania. Z chwilą nadejścia terminu spełnienia świadczenia roszczenie wierzyciela staje się wymagalne, a w zależności od tego czy dłużnik odpowiada, czy nie odpowiada za uchybienie terminu, skutek uchybienia przybiera postać opóźnienia lub zwłoki”¹².

Przytoczone powyżej poglądy wydają się utożsamiać termin wymagalności świadczenia z momentem nadejścia terminu spełnienia tego świadczenia. Jest to najogólniejsze rozumienie tego pojęcia, ale słusznie wskazuje się przy tym, iż nie ma ono znacznego waloru poznawczego, albowiem istniejąca rozbieżność ujawnia się dopiero przy bliższej próbie zdefiniowania tego pojęcia¹³. W literaturze można wyróżnić dwa główne nurty. Pierwszy, reprezentowany przez długi czas był pogląd, iż wymagalność poprzedza termin spełnienia świadczenia, a w wyjątkowych sytuacjach mogą się one zbiegać¹⁴. Słuszną krytykę tego poglądu przeprowadzają J. Jastrzębski i A. Koniewicz¹⁵ wskazując, iż prowadzi on o sytuacji, w której roszczenie będzie wymagalne, ale dłużnik nie będzie zobowiązany do jego spełnienia, z uwagi na nie nadejście terminu. Takie zapatrywanie słusznie uznawane jest za błędne. Drugi pogląd, stanowi o tym, że wymagalność świadczenia zbiega się zasadniczo w czasie z momentem nadejścia terminu świadczenia¹⁶. Odnosząc się do tej problematyki należy stwierdzić, iż istotą terminu spełnienia

¹¹ T. Wiśniewski, Komentarz do art. 455, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna, J. Gudowski (red.), Wolters Kluwer Polska, 2018.

¹² Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 14 czerwca 2017 r., I ACa 43/17, OSA 2017/10/47-68

¹³ Zob. J. Jastrzębski, A. Koniewicz, Wymagalność..., *op. cit.*, s. 35.

¹⁴ W judykaturze zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 1991 r., III CRN 500/90, OSNC 1992/7-8, poz. 137 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 769/00, OSNC 2001/11, poz. 166 z glosą aprobowaną P. Drapały i A. Janiak - zob. P. Drapała, Glosa do wyroku z 22 marca 2001 r., V CKN 769/00, PPH 2003/, Nr 2, s. 49 oraz A. Janiak, Glosa do wyroku z 22 marca 2001 r., V CKN 769/00, PiP 2002, Nr 8, s. 109. W literaturze patrz: S. Rudnicki, Komentarz do art. 120, (w:) S. Dmowski, S. Rudnicki, Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna, Warszawa 2002, wyd. 4 zmienione, s. 388; L. Stecki, Opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych, Poznań 1970 s. 28; Z. Klafkowski, Przedawnienie w prawie cywilnym, Warszawa 1970, s. 73.

¹⁵ J. Jastrzębski, A. Koniewicz, Wymagalność..., *op. cit.*, s. 35.

¹⁶ B. Kordasiewicz, [w:] System prawa prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna, Z. Radwański (red.), Warszawa 2002, t. II, rozdz. XI, nb 93, s. 573, 574; L. Domański, Instytucje kodeksu zobowiązań, Warszawa 1936, t. I, s. 929; P. Machnikowski, Kodeks cywilny. Komentarz do art. 1-534,

świadczenia jest to, iż jest to ostatni moment, w którym dłużnik może spełnić swoje świadczenie, nie pozostając w opóźnieniu lub zwłoce. Dopiero z chwilą upływu terminu na spełnienie świadczenia wierzyciel uzyskuje w stosunku do dłużnika uprawnienie do żądania spełnienia tego świadczenia. W konsekwencji należy przychylić się do poglądu, iż wymagalność następuje dopiero z upływem końcowego terminu spełnienia świadczenia¹⁷. Określenie terminu spełnienia świadczenia nie powoduje trudności w przypadku zobowiązań terminowych, a zatem takich, których termin spełnienia jest oznaczony z góry wprost lub konkludentnie przez czynność prawną, ustawę, prawomocne orzeczenie sądowe, czy ostateczną decyzję administracyjną¹⁸. W przypadku wierzytelności z autorskich praw majątkowych termin ich spełnienia będzie wynikać przede wszystkim z umowy, którą strony zawarły (np. umowa licencyjna), ale też może wynikać z prawomocnego orzeczenia sądowego lub – w przypadku organizacji zarządzających prawami autorskimi – także z odpowiednich regulaminów, które mogą przewidywać termin na wypłatę wynagrodzenia należnego twórcy. Inna sytuacja jest w przypadku zobowiązań o charakterze bezterminowym, za które uznaje się te zobowiązania, których termin na spełnienie świadczenia nie został z góry oznaczony, a jednocześnie nie wynika on z właściwości zobowiązania i jest uzależniony od wyrażenia przez wierzyciela stosownej woli w wezwaniu (art. 455 k.c.)¹⁹. Istnienie tego rodzaju wierzytelności nie jest wykluczone w przypadku autorskich praw majątkowych, co w konsekwencji – jak słusznie wskazuje się w doktrynie – rodzi pytanie o celowość użycia przez ustawodawcę w art. 18 pr. aut. sformułowania o “wymagalności wierzytelności”²⁰. Słusznie zauważył T. Targosz, że w tym przypadku pojawia się problem, albowiem gdy “wymagalność wierzytelności zależy od wezwania przez wierzyciela – autora, wówczas może on bowiem sprawić, że istniejąca wierzytelność nigdy wymagalna się nie stanie”²¹. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż w takim przypadku wezwanie dłużnika do spełnienia świadczenia może oznaczać ujemne konsekwencje na twórcy (wierzyciela), będącego jednocześnie dłużnikiem z innego stosunku zobowiązaniowego.

Ponadto powstaje pytanie, czy skoro sformułowanie art. 18 pr. aut. odnosi się jedynie do “wymagalnej wierzytelności” to, czy komornik może przystąpić do jej zajęcia jeszcze przed upływem terminu spełnienia świadczenia, tj. przed

E. Gniewek (red.), Warszawa 2004, t. I, s. 418. W judykaturze zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2003 r., I CKN 316/01, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 117.

¹⁷ Zob. J. Jastrzębski, A. Koniewicz, Wymagalność..., *op. cit.*, s. 38.

¹⁸ Zob. J. Jastrzębski, A. Koniewicz, Wymagalność ..., *op. cit.*, s. 34.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ T. Targosz, Komentarz do art. 18, [w:] Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz, D. Flisak (red.), LEX 2015.

²¹ *Ibidem*.

terminem, kiedy wierzytelność stanie się wymagalna. Należy postawić tezę, iż komornik może podjąć czynności egzekucyjne w stosunku do wierzytelności poprzez jeszcze przed nadejściem wymagalności świadczenia. Przeciwna teza prowadziłaby do wniosku, iż tylko w sytuacji, w której dłużnik autora pozostawałby w opóźnieniu lub zwłoce w spełnieniu świadczenia na jego rzecz, komornik mógłby dokonać zajęcia takiej wierzytelności. W kontekście powyższego należy zwrócić uwagę, iż czym innym jest czynność zajęcia wierzytelności w postępowaniu egzekucyjnym, a czym innym sama czynność egzekucyjna polegająca na złożeniu świadczenia komornikowi przez dłużnika twórcy. Jedną z czynności komorniczych opisanych w art. 896 § 1 pkt 2 k.p.c. jest wezwanie dłużnika wierzytelności, aby należnego od niego świadczenia nie uiszczał dłużnikowi, lecz złożył je komornikowi. Jednocześnie komornik powinien zawiadomić twórcę, „że nie wolno mu odbierać żadnego świadczenia ani rozporządzać zajętą wierzytelnością i ustanowionym dla niej zabezpieczeniem” (art. 896 § 1 pkt 1 k.p.c.). Wydaje się, że treść art. 986 § 1 pkt 2 k.p.c. nie stoi w sprzeczności z brzmieniem art. 18 ust. 1 zdanie drugie pr. aut., albowiem wezwanie komornika skierowane do dłużnika twórcy odnosi się do „należnego świadczenia”. Może ono natomiast zostać spełnione, dopiero z momentem nadejścia terminu jego spełnienia, zaś wyegzekwowane dopiero z momentem nadejścia jego wymagalności.

Na marginesie rozważań wypada wskazać, że w literaturze przedmiotu egzekucja jest rozumiana jako przymusowe dochodzenie od osoby dłużnika właśnie wymagalnego wierzytelności świadczenia przez organy egzekucyjne, bazując na podstawie tytułu wykonawczego, w przewidziany prawnie sposób. Jest to sposób na przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego, które prowadzone jest w ramach tego postępowania²². Postępowanie egzekucyjne zaś, stanowi przebieg czynności związanych z egzekucją i określa się je jako świadome i prawne, zorganizowane działanie organu egzekucyjnego w ramach wskazanego przez wierzyiciela sposobu egzekucji.

Ponadto, jak wskazuje się w orzecznictwie, czynność w postaci zajęcia wierzytelności na podstawie art. 896 k.p.c. obejmuje nie wierzytelność wymagalną, lecz wierzytelność istniejącą. W jednym z orzeczeń Sąd Najwyższy wskazał, że „wierzytelność istniejąca to wierzytelność konkretna, osadzona w ramach określonego stosunku zobowiązaniowego pomiędzy zindywidualizowanymi podmiotami, mająca sprecyzowaną treść. Oczywistym jest zatem, że tylko tak skonkretyzowana wierzytelność może być – w świetle art. 896 k.p.c. – przedmiotem egzekucji”²³. Jednocześnie w cytowanym orzeczeniu Sąd wyraził pogląd, że „wezwanie adresowane do dłużnika konkretnej wierzytelności prowadzi – w świe-

²² Zob. A. Marciniak, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Tom II, A. Marciniak, K. Piasecki (red.), Warszawa 2016, s. 1096-1097.

²³ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2006 r., III CK 335/05, LEX nr 176064.

tle art. 896 k.p.c. – do zajęcia tej wierzytelności jedynie wtedy, gdy indywidualizuje ją w sposób, który nie wywołuje wątpliwości, że o tę wierzytelność chodzi. Z treści art. 896 § 2 pkt 1 i 2 k.p.c. wynika, że nie wszystkie elementy konkretyzujące zajmowaną wierzytelność muszą być komornikowi znane już w chwili kierowania wezwania do poddłużnika. Wyjaśnieniu wszelkich niejasności w tym zakresie, a w konsekwencji usunięciu ewentualnych nieścisłości, błędów i omyłek popełnionych w wezwaniu służy prawidłowe wykonanie przez poddłużnika obowiązków informacyjnych przewidzianych w powołanych unormowaniach²⁴.

Odnosząc powyższą tezę Sądu Najwyższego do problematyki związanej z egzekucją wymagalnej wierzytelności należy zauważyć, że ustalenie tego, czy dana wierzytelność jest już wymagalna, komornik powinien to ustalić poprzez prawidłowe wykonanie przez poddłużnika (dłużnika autora) obowiązków informacyjnych. Jednocześnie komornik ustalając tę okoliczność może skorzystać z uprawnień, o których mowa w art. 896 § 1 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu: jednocześnie z zajęciem wierzytelności komornik wezwie jej dłużnika, aby w ciągu tygodnia złożył oświadczenie: 1) czy i w jakiej wysokości przysługuje dłużnikowi zajęta wierzytelność, czy też odmawia zapłaty i z jakiej przyczyny; 2) czy inne osoby roszczą sobie prawa do wierzytelności, czy i w jakim sądzie lub przed jakim organem toczy się lub toczyła się sprawa o zajętą wierzytelność oraz czy i o jakie roszczenie została skierowana do zajętej wierzytelności egzekucja przez innych wierzycieli.

Zgodnie z art. 900 § 1 k.p.c. zajęcie jest dokonane z chwilą doręczenia wezwania dłużnikowi zajętej wierzytelności. W kontekście powyższego wypadu ponadto zastanowić się, jakimi uprawnieniami dysponuje wierzyciel twórcy w stosunku do wierzytelności, mając na względzie okoliczność, czy jest ona już wymagalna. Należy zwrócić uwagę, że w myśl art. 902 k.p.c. „do skutków zajęcia stosuje się odpowiednio art. 885, 887 i 888, a do skutków niezastosowania się do wezwań komornika oraz do obowiązków wynikających z zajęcia – art. 886”.

Jako niezwykle istotna z punktu widzenia egzekucji związanej z wymagalnymi wierzytelnościami z tytułu autorskich praw majątkowych jest regulacja zawarta w art. 902 w zw. z art. 885 k.p.c. Zgodnie z art. 885 k.p.c. „zajęcie ma ten skutek, że w stosunku do wierzyciela egzekwującego nieważne są rozporządzenia wynagrodzeniem przekraczające część wolną od zajęcia, dokonane po jego zajęciu, a także przed zajęciem, jeżeli wymagalność wynagrodzenia następuje po zajęciu”. W literaturze przedmiotu zwrócono uwagę, iż wspomniany przepis odnosi się do skutków zajęcia wierzytelności²⁵. Odnosząc treść cytowanego

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ Zob. H. Pietrzkowski, Komentarz do art. 885, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne, T. Ereciński (red.), Wolters Kluwer 2016, Lex; A. Adamczuk, Komentarz do art. 885, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Art. 506-1217, M. Manowska (red.), Wolters Kluwer, Lex 2015.

przepisu do egzekucji z wierzytelności przysługującej twórcy, należy zwrócić uwagę, że konsekwencją zajęcia tej wierzytelności będzie brak możliwości dysponowania nią przez twórcę. Ma to ten skutek, iż co do zasady czynności rozporządzające twórcy (dłużnika) dokonane po zajęciu są czynnościami z mocy prawa nieważnymi. Należy jednak zauważyć, iż z uwagi na treść art. 885 *in fine* k.p.c. w zw. z art. 902 k.p.c., przepis ten będzie inaczej stosowany w stosunku do obowiązku spełnienia świadczenia jednorazowego, a inaczej w przypadku świadczeń periodycznych. Nie ulega wątpliwości, że za świadczenie jednorazowe należy uznać, np. jednorazową opłatę licencyjną, natomiast świadczeniami o charakterze periodycznym będą np. okresowe opłaty licencyjne. W kontekście powyższego należy postawić tezę, iż w związku z brzmieniem art. 885 *in fine* k.p.c. w zw. z art. 902 k.p.c., nieważne będą czynności rozporządzające dłużnika w stosunku do świadczenia o charakterze periodycznym (np. okresowej opłaty licencyjnej) dokonane przed zajęciem, jeżeli skutki tych czynności odnoszą się do wynagrodzenia, które stało się wymagalne dopiero po zajęciu. Wspomnianego ograniczenia nie doznają świadczenia jednorazowe (np. jednorazowe opłaty licencyjne), albowiem zgodnie z poglądami wyrażonymi w judykaturze „artykuł 885 *in fine* w zw. z art. 902 k.p.c. nie ma zastosowania do wierzytelności, polegającej na obowiązku spełnienia świadczenia jednorazowego, jeżeli do rozporządzenia nią doszło przed zajęciem, a wymagalność wierzytelności następowała po zajęciu”²⁶.

Kolejnym skutkiem zajęcia wierzytelności jest to, iż wierzyciel może wykonywać wszelkie prawa i roszczenia dłużnika. Na żądanie wierzyciela, komornik powinien wydać takiemu wierzycielowi odpowiednie zaświadczenie, jeżeli zachodzi potrzeba wykazania przez niego, że jest uprawniony do wykonywania praw i roszczeń dłużnika (art. 887 § 1 k.p.c.)²⁷. W literaturze przedmiotu zwrócono uwagę, że skutkiem zajęcia wynagrodzenia jest tzw. podstawienie²⁸. W realiach egzekucji z wierzytelności wynikających z autorskich praw majątkowych oznacza to podstawienie wierzyciela (wierzyciela egzekwującego) w prawa twórcy (dłużnika egzekwowanego). Zaznaczyć przy tym należy, że podstawienie to odnosi się wyłącznie do wszelkich praw i roszczeń dłużnika, które związane są z wierzytelnością, którą twórca posiada w stosunku do osoby trzeciej. Podkreślenia wymaga, iż podstawienie (wstąpienie w prawa twórcy) nie jest równoznaczne z nabyciem tych praw. Skutkiem podstawienia jest to, iż wierzyciel twórcy ma możliwość wykonywania uprawnień przysługujących twórcy niezależnie od

²⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2008 r., I CSK 357/07, OSNC 2009, Nr 4, poz. 62.

²⁷ Zob. D. Zawistowski, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Artykuły 730-1088, H. Dolecki, T. Wiśniewski (red.), Warszawa 2014, s. 931.

²⁸ O. Marcewicz, Komentarz do art. 887, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom II. Art. 730-1217, A. Jakubecki (red.), System Informacji Prawnej LEX, 2018.

woli tego twórcy²⁹. Na marginesie rozważań należy zwrócić uwagę, że z istoty tej substytucji wynika, że w przypadku, gdy zajęta wierzytelność, wynikająca z autorskich praw majątkowych, jest sporna, wierzyciel egzekwujący wykonując swoje uprawnienia (art. 887 k.p.c.) może wystąpić z powództwem przeciwko dłużnikowi twórcy. Jednakże “w takim procesie od pozwanego zasądzenia roszczenia do swoich rąk, lecz może żądać zasądzenia takiego roszczenia wyłącznie na rzecz dłużnika egzekwowanego. Reguła ta odnosi się także do zajętej wierzytelności podlegającej egzekucji. Innymi słowy, wierzyciel egzekwujący w procesie wytoczonym przeciwko dłużnikowi zajętej wierzytelności powinien żądać zasądzenia dochodzonej należności na rzecz dłużnika egzekwowanego jako strony uprawnionej materialnie, a nie na swoją rzecz”³⁰. Należy jednocześnie zastrzec, że wierzyciel twórcy, aby mógł skorzystać z uprawnień przewidzianych w art. 887 § 1 k.p.c., powinien dysponować stosownym dokumentem. Jest nim zaświadczenie, które komornik zobowiązany jest wydać wierzycielowi twórcy na jego żądanie. Zaświadczenie to jest dowodem potwierdzającym uprawnienia wierzyciela twórcy do dokonania czynności obejmujących dochodzenie praw i roszczeń dłużnika twórcy³¹.

Wierzyciel twórcy został ponadto wyposażony w uprawnienia ułatwiające mu dochodzenie zajętej wierzytelności od dłużnika twórcy. Otóż zgodnie z art. 888 § 1 k.p.c. “na wniosek wierzyciela komornik odbierze dłużnikowi dokumenty stanowiące dowód wierzytelności i złoży je do depozytu sądowego”. W literaturze przedmiotu przyjmuje się, że “chodzi o każdy dokument, na podstawie którego można dowodzić istnienia zajętej wierzytelności”³², lub taki, który wskazuje, że zajęta wierzytelność istnieje³³. W realiach egzekucji z wierzytelności wynikających z autorskich praw majątkowych takimi dokumentami może być np. umowy licencyjne, faktury VAT lub nawet korespondencja mailowa potwierdzająca zawarcie umowy.

Niewątpliwie rozpoznanie powództwa w trybie art. 887 § 2 w zw. z art. 902 k.p.c. powinno nastąpić w postępowaniu procesowym, natomiast właściwość sądu należy określić zgodnie z przepisem art. 17 pkt 2 k.p.c. Powyższa teza wynika z poglądu wyrażonego w judykaturze. Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2015 r. “sprawa o zapłatę wynagrodzenia za stworzenie utworu i za przeniesienie autorskich praw majątkowych do niego jest sprawą

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2017 r., IV CSK 232/16, LEX nr 2216189.

³¹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 grudnia 2016 r., VI ACa 1484/15, LEX nr 2205948.

³² O. Marcewicz, Komentarz do art. 888, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom II. Art. 730-1217, A. Jakubecki (red.), System Informacji Prawnej LEX, 2018.

³³ H. Pietrkowski, Komentarz do art. 888, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne, T. Ereciński (red.), Wolters Kluwer, 2016.

o ochronę praw autorskich w rozumieniu art. 17 pkt 2 k.p.c.³⁴. W konsekwencji, skoro egzekwowana wierzytelność ma swoje źródło w autorskich prawach majątkowych, niezależnie od tego, czy roszczenia tego będzie dochodził wierzyciel twórcy w ramach substytucji procesowej (podstawienie procesowe), czy sam twórca, sprawa należeć będzie do właściwości sądu okręgowego jako sądu pierwszej instancji³⁵.

Ostatnią kwestią wymagającą omówienia jest problematyka związana z realizacją zajętej wierzytelności w celu zaspokojenia wierzytelności egzekwowanej polegająca na jej sprzedaży. Nie ulega wątpliwości, że zarówno z art. 18 ust. 1, 3 i 4 pr. aut. wynika, iż egzekucja z wierzytelności może odnosić się wyłącznie do takich, które są wymagalne. W kontekście powyższego należy zastanowić się, w jakich sytuacjach na wniosek wierzyciela, jego zaspokojenie będzie mogło nastąpić poprzez sprzedaż wierzytelności (art. 904¹ k.p.c.). W literaturze przedmiotu, na gruncie art. 904¹ k.p.c. wyrażono pogląd, iż zbycie może dotyczyć wyłącznie wierzytelności istniejącej, tj. takiej, której powstanie nie jest już uzależnione od ziszczenia się jakiegokolwiek przesłanki³⁶. Oznacza to, iż co do zasady w trybie art. 904¹ k.p.c. wierzyciel może złożyć wniosek o sprzedaż przyszłych niewymagalnych jeszcze wierzytelności za dany okres, z tym zastrzeżeniem, że z charakteru tego stosunku prawnego musi wynikać przyszła wymagalność tych wierzytelności³⁷. Powyższe zapatrywanie nie będzie jednak miało zastosowania w odniesieniu do wierzytelności z tytułu autorskich praw majątkowych, albowiem z treści art. 18 ust. 1, 3 i 4 pr. aut. bezpośrednio wynika, iż realizacja zajętych wierzytelności w celu zaspokojenia wierzytelności egzekwowanej może nastąpić wyłącznie w stosunku do wierzytelności wymagalnej. W konsekwencji należy postawić tezę, iż sprzedaż zajętej wierzytelności może

³⁴ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2015 r., II CZ 6/15, OSNC 2016, Nr 2, poz. 26.

³⁵ Należy zwrócić uwagę, że w judykaturze jest utrwalony pogląd, że powództwo o zapłatę wynagrodzenia jest powództwem o ochronę autorskich praw majątkowych. Pogląd taki wyrażany był już na gruncie poprzednio obowiązujących przepisów prawa autorskiego, np. zgodnie z wyrokiem SN z dnia 8 grudnia 1976 r. "Sprawa, której przedmiotem jest uprawnienie twórcy utworu do zatrzymania zaliczki, wypłaconej mu przez wydawcę na podstawie zawartej przez strony umowy wydawniczej, jest - w rozumieniu art. 17 pkt 2 k.p.c. - sprawą o ochronę praw autorskich, a tym samym podlega właściwości rzeczowej sądu wojewódzkiego niezależnie od wartości przedmiotu sporu" (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1976 r., III CRN 269/76, OSNC 1977, Nr 10, poz. 191). W innym orzeczeniu SN wskazał, że "roszczenie Stowarzyszenia „Zaiks” o zapłatę wynagrodzenia za publiczne wykonanie utworu muzycznego jest roszczeniem o ochronę praw autorskich, a jego dochodzenie podlega właściwości sądu wojewódzkiego bez względu na wartość przedmiotu sporu także w tym wypadku, gdy jest ono skierowane - na podstawie umowy między wykonawcą utworu a zamawiającym - przeciwko zamawiającemu" (uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów - zasada prawna z dnia 6 listopada 1976 r., III CZP 10/76, OSNC 1977, Nr 3, poz. 43).

³⁶ Zob. T. Żyznowski, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Artykuły 730-1088, H. Dolecki, T. Wiśniewski (red.), Warszawa 2013, s. 438.

³⁷ *Ibidem*.

najwcześniej nastąpić po upływie terminu spełnienia świadczenia, którego dłużnik nie spełnił dobrowolnie.

Dokonując podsumowanie powyższych rozważań wypada zwrócić uwagę, że w przypadku, gdy egzekucja będzie związana z autorskimi prawami majątkowymi, komornik w pierwszej kolejności powinien ustalić, czy autorskie prawa majątkowe przysługują twórcy, czy też osobie trzeciej. W pierwszym przypadku egzekucja może być skierowana jedynie do wymagalnej wierzytelności, co oznacza, iż komornik dokonując poszczególnych czynności winien działać w oparciu o przepisy odnoszące się do egzekucji z innych wierzytelności (art. 895-908 k.p.c.). Podejmowane czynności muszą jednak uwzględniać okoliczność, iż zgodnie z art. 18 pr. aut. egzekucji podlegają jedynie wierzytelności, które już są wymagalne. Jeżeli natomiast egzekucja będzie prowadzona w stosunku do innych osób uprawnionych z tytułu autorskich praw majątkowych niż twórca, postępowanie egzekucyjne może być prowadzone zarówno wobec autorskich praw majątkowych (art. 909 - 911⁸ k.p.c.), jak i wymagalnych wierzytelności z tytułu tych praw (art. 895-908 k.p.c.).

Bibliografia:

- A. Adamczuk, *Komentarz do art. 885*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Art. 506-1217*, M. Manowska (red.), Wolters Kluwer, Lex 2015.
- M. Czarnecki, *Egzekucja z wierzytelności związanych z posiadaniem dokumentów*; Sopot 1995.
- L. Domański, *Instytucje kodeksu zobowiązań*, Warszawa 1936
- P. Drapała, *Glosa do wyroku z 22 marca 2001 r.*, V CKN 769/00, PPH 2003/2
- T. Dybowski, A. Pyrżyńska, [w:] *System prawa prywatnego. Prawo zobowiązań. Część ogólna*, E. Łętowska (red.), t. 5, Warszawa 2006
- A. Janiak, *Glosa do wyroku z 22 marca 2001 r.*, V CKN 769/00, PiP 2002/8
- J. Jastrzębski, A. Koniewicz, *Wymagalność roszczeń*, PPH 2006/5
- Z. Klafkowski, *Przedawnienie w prawie cywilnym*, Warszawa 1970
- B. Kordasiewicz, [w:] *System prawa prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna*, Z. Radwański (red.), Warszawa 2002
- P. Machnikowski, *Kodeks cywilny. Komentarz do art. 1–534*, E. Gniewek (red.), Warszawa 2004
- O. Marcewicz, *Komentarz do art. 887*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom II. Art. 730-1217*, A. Jakubecki (red.), System Informacji Prawnej LEX, 2018.
- O. Marcewicz, *Komentarz do art. 888*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom II. Art. 730-1217*, A. Jakubecki (red.), System Informacji Prawnej LEX, 2018.
- A. Marciniak, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Tom II*, A. Marciniak, K. Piasecki (red.), Warszawa 2016
- I. Matusiak, *Komentarz do art. 18*, [w:] *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, P. Ślęzak (red.), Legalis 2017
- H. Pietrkowski, *Komentarz do art. 888*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne*, T. Ereciński (red.), Wolters Kluwer, 2016.
- S. Rudnicki, *Komentarz do art. 120*, (w:) S. Dmowski, S. Rudnicki, *Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna*, Warszawa 2002

- G. Sikorski, *Kodeksowe sposoby zabezpieczenia roszczeń w egzekucji z wierzytelności i praw majątkowych*, PPE 2010/1
- Słownik języka polskiego pod red. W. Doroszewskiego, <https://sjp.pwn.pl/doroszewski/dopoki;5422029.html>, dostęp: 01.05.2018 r.
- L. Stecki, *Opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych*, Poznań 1970
- T. Targosz, *Komentarz do art. 18*, [w:] *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, D. Flisak (red.), LEX 2015.
- T. Wiśniewski, *Komentarz do art. 455*, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna*, J. Gudowski (red.), Wolters Kluwer Polska, 2018.
- D. Zawistowski, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Artykuły 730-1088*, H. Dolecki, T. Wiśniewski (red.), Warszawa 2014
- T. Żyznowski, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Artykuły 730-1088*, H. Dolecki, T. Wiśniewski (red.), Warszawa 2013

Wykaz orzeczeń

- uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów - zasada prawna z dnia 6 listopada 1976 r., III CZP 10/76, OSNC 1977, Nr 3, poz. 43
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1976 r., III CRN 269/76, OSNC 1977, Nr 10, poz. 191
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 1991 r., III CRN 500/90, OSNC 1992/7-8, poz. 137
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 769/00, OSNC 2001/11, poz. 166
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2003 r., I CKN 316/01, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 117, OSP 2005/7-8, poz. 94
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2006 r., III CK 335/05, LEX nr 176064
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2008 r., I CSK 357/07, OSNC 2009, Nr 4, poz. 62.
- postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2015 r., II CZ 6/15, OSNC 2016, Nr 2, poz. 26.
- wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 grudnia 2016 r., VI ACA 1484/15, LEX nr 2205948
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2017 r., IV CSK 232/16, LEX nr 2216189.
- wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 14 czerwca 2017 r., I ACA 43/17, OSA 2017/10/47-68

Streszczenie

Przedstawiciele doktryny, w poglądach wyrażanych na gruncie art. 18 pr. aut., nie poświęcili większej uwagi temu, iż przedmiotem regulacji we wspomnianym przepisie jest nie tylko egzekucja z autorskich praw majątkowych, lecz także egzekucja z wymagalnej wierzytelności. W niniejszym tekście autor zwraca uwagę, iż tylko takie rozróżnienie problematyki związanej z regulacją postępowania egzekucyjnego, do którego art. 18 pr. aut. się odnosi, daje możliwość pełnego zrozumienia i opisania instytucji egzekucji z wymagalnych wierzytelności. Tak zakreślona teza badawcza wymusiła sformułowanie szeregu pytań. W pierwszej kolejności autor odpowiedział na pytanie, co może być przedmiotem egzekucji z punktu widzenia art. 18 pr. aut. W dalszej kolejności, skupił się na analizie przepisów postępowania egzekucyjnego odnoszących się do egzekucji z wierzytelności. Analiza egzekucji z wierzytelności wymagała omówienia obu podstawowych etapów postępowania tj.: zajęcia (art. 896–904 k.p.c.) oraz realizacji zajętej wierzytelności w celu zaspokojenia wierzytelności egzekwowanej. Ten drugi etap postępowania może polegać bądź na spełnieniu świadczenia należnego dłużnikowi egzekwowanemu przez dłużnika zajętej wierzytelności, bądź na sprzedaży tej wierzytelności.

Słowa kluczowe: Prawo autorskie, prawa pokrewne, egzekucja z praw autorskich, egzekucja praw majątkowych, egzekucja z innych wierzytelności.

Matured debts from the author's economic rights as a subject to execution in civil procedure

Summary

The subject of regulation in art. 18 of The Copyright Act is not only an enforcement of proprietary copyrights, but also an enforcement of a receivable due. However, this issue was not the subject of a broader discussion in the doctrine. In this text, the author points out that only such an approach to this issue gives the opportunity to fully understand and describe the institution of enforcement of receivable due. The research thesis thus forced to formulate a number of questions. First, the author answered the question, what can be the subject of enforcement from the point of view of art. 18 of the Copyright Act. Subsequently, he focused on the analysis of the provisions of the enforcement proceedings relating to enforcement of receivables. The analysis of execution against receivables required discussion of both basic stages of the proceedings, ie: attach of the receivables (Articles 896-904 of Code of Civil Procedure) and a satisfaction of the creditor. In the second stage of the proceedings, the creditor may be satisfied by auction sale or a direct sale of receivables, or performance into the hands of the holder of the debtor.

Keywords: Copyright, related rights, enforcement of copyright, enforcement of property rights, enforcement of other claims.
